

Position paper: Rondetafelgesprek Klimaatakkoord, onderdeel Innovatie
(27 maart, 16:15 - 17:15)

1. Inleiding

Op 27 maart spreekt FME, de ondernemersorganisatie van de Nederlandse technologische industrie, tijdens het rondetafelgesprek Klimaatakkoord over het belang van innovatie voor de energietransitie. FME ontwikkelt momenteel samen met onderzoeksbureau Berenschot een rapport waarin verschillende energie-innovaties worden belicht die kunnen leiden tot grootschalige CO₂-reductie in diverse sectoren. Deze position paper zal de belangrijkste innovaties uit het rapport toelichten.

2. Innovatieve technieken

Energiebesparing: kansen energiebesparing onderbelicht in Klimaatakkoord

Het potentieel voor energiebesparing in de industrie is groot – aanzienlijk groter dan vaak wordt aangenomen. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in het Klimaatakkoord waarin ‘slechts’ 2 Mton voor procesefficiency is ingeboekt. Het FME-project 6/25 onderstreept de potentie van energiebesparing in de industrie. Het project stelt dat de industrie al in 2025 haar CO₂-uitstoot met 6 Mton kan verminderen door middel van warmteterugwinning, slimme sturing van processen met kunstmatige intelligentie en efficiënte aandrijftechnologie. Door meer in te zetten op energiebesparing is er minder CCS nodig om de reductiedoelen voor de industrie te behalen.

Energiebesparing speelt tevens een belangrijke rol in de gebouwde omgeving. Waar het ontwerp Klimaatakkoord veelal spreekt over isolatie, zijn er veel meer energiebesparende technieken beschikbaar. Denk bijvoorbeeld aan maatregelen zoals LED-verlichting, waarbij een volledige inzet van LED-verlichting in Nederland evenveel stroom kan besparen als 3 miljoen huishoudens per jaar verbruiken. Dit staat gelijk aan een CO₂-reductie van 3,1 Mton in de gebouwde omgeving. Momenteel maakt slechts 10% van de Nederlandse consumenten gebruik van LED-verlichting, terwijl een volledige overstap ons miljoenen euro's kan besparen.

- *FME vraagt uw Kamer om bij de uitwerking van de definitieve klimaatplannen het onbenutte potentieel van energiebesparing alsnog te verzilveren.*

Waterstof: categorie ‘Waterstof’ in SDE⁺⁺-regeling

FME-leden zijn volop bezig met opzetten van waterstofprojecten. Zo presenteerde Remeha recentelijk de eerste waterstofketel, ontwikkelt VDL een voertuig waarbij batterijen worden bijgeladen op basis van waterstof en onderzoekt Tata Steel de optie om de grootste Europese waterstoffabriek te bouwen. FME heeft recentelijk een Waterstof-platform opgericht om lidbedrijven te helpen met het opzetten en uitvoeren van waterstofprojecten. Hiervoor is het van belang dat de overheid waterstof erkent als dé beoogde basistechnologie om Nederland CO₂-neutraal te maken.

- *FME voorziet dat waterstof al voor 2030 een grote rol kan spelen in de Nederlandse energietransitie. Wij pleiten daarom voor een aparte categorie ‘Waterstof’ in de SDE⁺⁺-regeling.*

Digitalisering: actieagenda ‘Digitalisering en de Energietransitie’

FME verwacht dat de rol van data in de energietransitie steeds belangrijker gaat worden. Neem bijvoorbeeld FME-lid ABB dat via data het gebruik van verwarmingen, verlichtingen en koelingen monitort, opslaat en aanstuurt. Hierdoor wordt (duurzame) elektriciteit veel efficiënter ingezet.

Digitalisering en slimme algoritmes helpen ons daarnaast om energie met elkaar uit te wisselen. FME-lid Spectal Energy heeft samen met Alliander een blockchain-gedreven platform opgezet dat energiehandel voor inwoners binnen kleine gemeenschappen faciliteert. Het gebruik van data levert volop kansen op voor sectoren als de gebouwde omgeving, industrie en mobiliteit.

- *FME pleit voor een actieagenda 'Digitalisering en de Energietransitie', waarin o.a. de kansen en risico's van digitalisering voor diverse sectoren in kaart worden gebracht en concrete acties worden benoemd om verdere stappen op het gebied van digitalisering mogelijk te maken.*

Energieopslag: opslag als alternatief voor netverzwaring

Op dit moment vinden nieuwe aansluitingen voor duurzame energie geen doorgang door krapte op het elektriciteitsnet. Slimme oplossingen zoals energieopslag en conversiecapaciteit bieden een uitweg. Energieopslag en conversie zorgt voor voldoende aanbod van duurzame energie, ook wanneer de zon niet schijnt of wanneer het minder hard waait. FME-lid ECOVAT werkt momenteel aan de ontwikkeling van ondergrondse warmtevatens waarin lokaal duurzame energie wordt opgeslagen. Berenschot heeft uitgerekend dat een kwart van de Nederlandse woningen van de opgeslagen energie in ondergrondse warmtevatens kan profiteren. Dit scheelt 380 tot 650 miljoen euro op jaarbasis, omdat minder investeringen nodig zijn in netverzwaring.

- *Om de kansen van energieopslag te verzilveren is het nodig dat: (1) netbeheerders voorrang verlenen aan zonne- en windparken die gebruik maken van een energieopslagsysteem, (2) de dubbele heffing op energieopslag definitief verdwijnt en (3) er een financieringsmogelijkheid wordt geboden voor opslagprojecten (bijv. via de SDE++).*

Financiering innovatieve technieken

Veelbelovende energietechnologieën vallen op dit moment tussen wal en schip: hun meerwaarde voor de energietransitie is tijdens de demonstratiefase bewezen, maar de verdere uitrol van technieken verloopt moeizaam. Neem bijvoorbeeld FME-lid Tocado die een nieuwe techniek heeft ontwikkeld waarbij duurzame energie kan worden opgewekt uit getijdenstroming. Deze manier van duurzame energieopwekking heeft een enorme wereldwijde exportpotentie vanwege de voorspelbaarheid in getijdenstromen. Reeds volwassen energietechnologieën hinderen Tocado in de uitrolfase. Technieken zoals Wind op Zee zijn inmiddels zo goedkoop geworden dat deze gemakkelijk subsidietenders winnen. Hierdoor komen nieuwe innovaties maar beperkt in aanmerking voor subsidie, terwijl juist deze financiering voor de verdere uitrol noodzakelijk is.

- *FME pleit voor de ontwikkeling van een instrumentarium dat de eerste opschaling van innovatieve klimaattechnieken financieel ondersteunt.*

3. Conclusie

FME is ervan overtuigd dat innovatie het succes van de Nederlandse energietransitie gaat bepalen. Deze opvatting wordt ondersteund door ING die recentelijk constateerde dat innovaties de wereldwijde CO₂-uitstoot met 64% kan verminderen¹. Innovatie draagt niet alleen bij aan het behalen van onze maatschappelijke opgave, maar biedt tevens ook een mogelijkheid om de Nederlandse economie te versterken. In het klimaatbeleid moeten we daarom volop inzetten op de doorontwikkeling van Nederlandse technologie.

¹ <https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/themas-van-de-toekomst/technologie-en-co2-uitstoot.html>